

A photograph of students in a classroom, with a woman in the foreground writing in a notebook and a man in the background. The image is partially covered by a dark blue overlay on the right side.

יום ההוראה והלמידה האוניברסיטה הפתוחה

מדוע להטמיע תעסוקתיות בקורסים אקדמיים
וכיצד לעשות זאת?

מהפכת המכללות

בשנת 2022 46%
מהצעירים בישראל
למדו באקדמיה

46%

בשנת 1990 20%
מהצעירים בישראל
למדו באקדמיה

20%

מה קורה בפועל?

20%

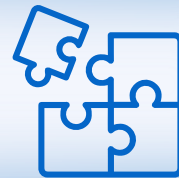
פריזון נמוך מממוצע ב
OECD

כ-50%

מהצעירים בישראל מגיעים
לאקדמיה

36%

Mismatch

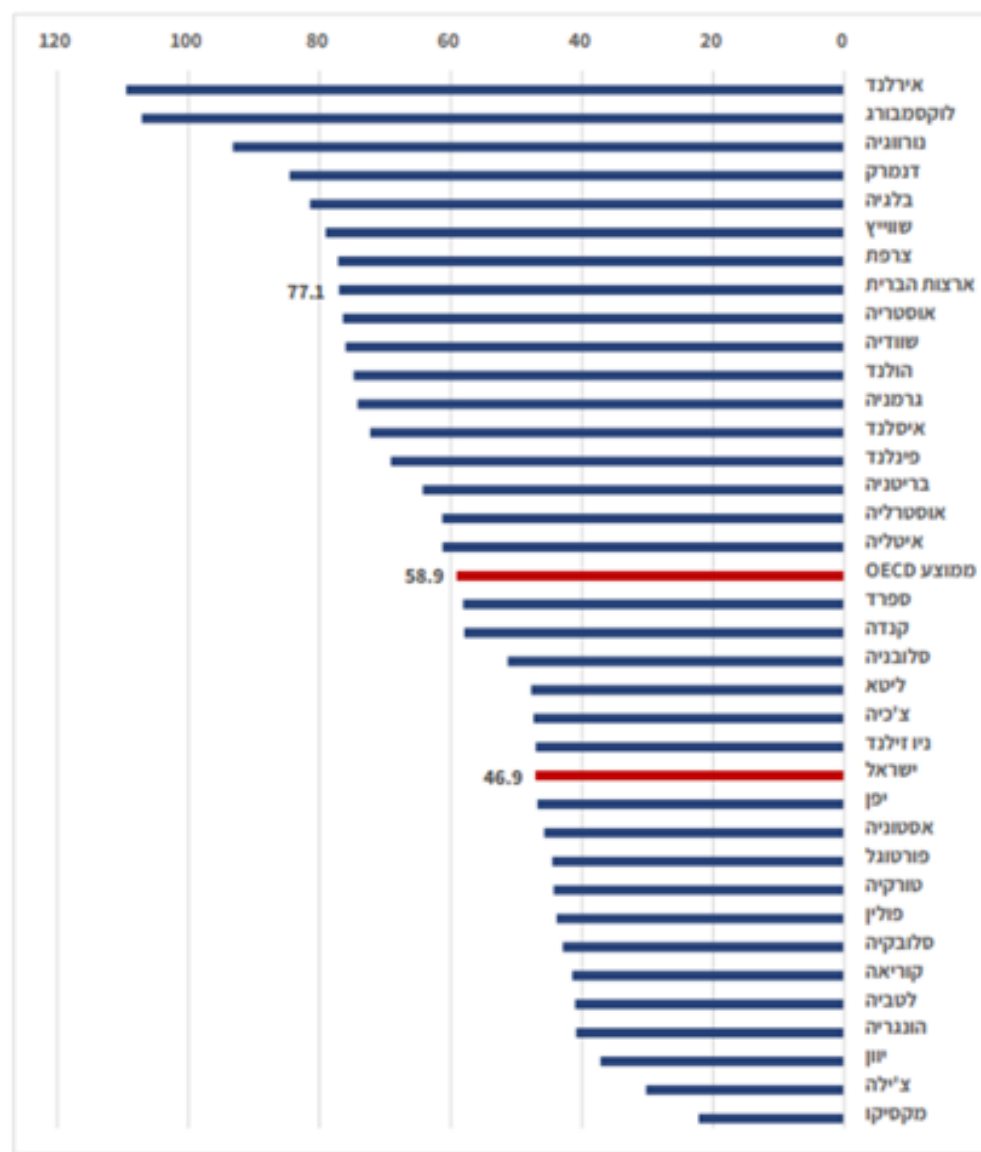
32%

השכלה עודפת (22% ב-OECD)

בתרשים 1 שלהלן מוצג פריון העבודה לשעת עבודה בישראל ובמדינות ה-OECD בשנת 2019.

תרשים 1 - תוצר לשעת עבודה (במחירים שוטפים, בדולרים, במונחי כוח קנייה, 2019)¹

מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2021

מה קורה למשק?

פיריון נמוך ביחס למדינות ה-OECD

מרכז אדמונד דה רופשילד
למדיניות השכלה גבוהה-תעסוקה

תמונת מצב בישראל

**פתרון בעיות
בסביבה**

מתוקשבת

מקום 25 מתוך 31
מדינות

**אוריינות
מתמטית**

מקום 26 מתוך 31
מדינות

אוריינות קריאה

מקום 27 מתוך 31
מדינות

סקר PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) הוא סקר בינלאומי שמבוצע על ידי ארגון ה-OECD הבוחן את רמת המיומנויות של בוגרים בגילאי 16 עד 65 בשלושה תחומים: אוריינות קריאה, אוריינות מתמטית ופתרון בעיות אדפטיבי.

מרכז אדמונד דה רופשילד
למיבור השכלה גבוהה-תעסוקה

A low-angle shot of graduates in blue gowns and caps, celebrating with their arms raised and caps tossed into the air against a bright blue sky.

Future of Jobs Report, 2025, World Economic Forum

סקר מעסיקים – מעל **1,000** חברות גדולות

מ **55** כלכלות / מדינות.

מעל **27** ענפי תעשייה.

מעסיקים למעלה מ **14 מיליון** עובדים ברחבי העולם.

נתוני גופים בינלאומיים כמו ה OECD, הבנק העולמי, ארגון העבודה
הבינלאומי (ILO) ועוד.

מהן המגמות הצפויות בשוק העבודה?

הידע התיאורטי כבר לא מספיק

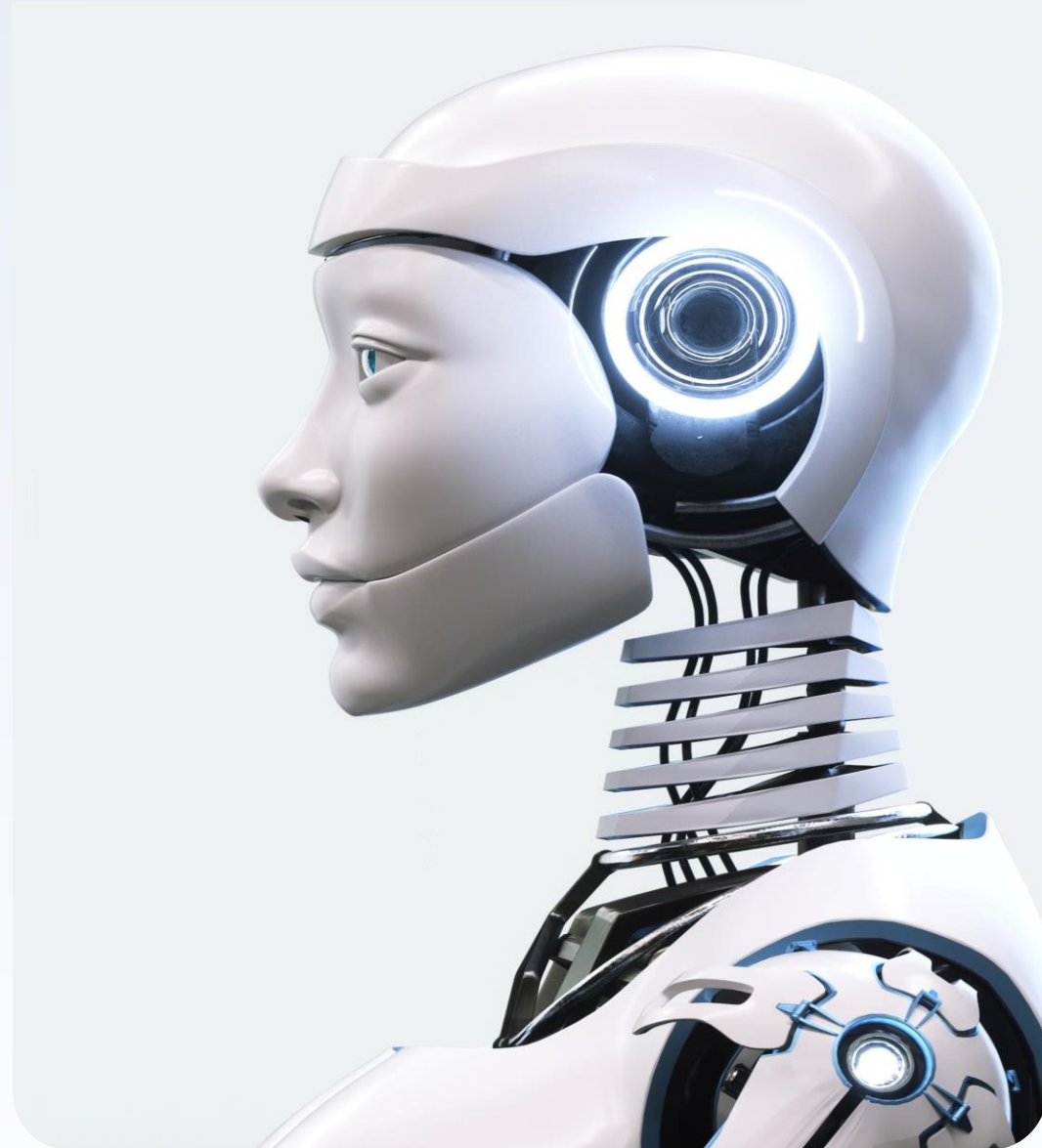
שוק העבודה של היום מחפש בוגרים שמסוגלים **לחשוב באופן ביקורתי, לעבוד בצוות, להתמודד עם חוסר ודאות, להסתגל לטכנולוגיות חדשות ולהעביר מסרים מורכבים בבירור ובאמינות.**

מיומנויות וכישורי ליבה הם אלו שמאפשרים לסטודנטים לא רק להצליח בלימודים, אלא גם **להשתלב, להתפתח ולהתקדם בקריירה שלהם ("תעסוקתיות").**

בלי ההכשרה הזו, האקדמיה מסתכנת בלהותיר את הבוגרים שלה מאחור, בעולם שמשתנה מהר יותר מתוכניות הלימוד.

מיומנויות משלימות לאוטומציה Complementary Skills

ככל שיותר תהליכים יהפכו לאוטומטיים (באמצעות רובוטיקה, אלגוריתמים או בינה מלאכותית), הערך המוסף האנושי לא יהיה ביכולת לבצע משימות חוזרות או חישוביות – אלא דווקא בכישורים שאי אפשר להחליף במכונה.

OECD מדגיש את שלוש היכולות הטרנספורמטיביות שסטודנטים צריכים לפתח כדי להצליח בעולם המשתנה:

(Transformative Competencies)

יכולת לקחת אחריות

פיתוח מסוגלות ואחריות
אישית (agency) יכולת
הובלה

יכולת להתמודד עם מתחים ודילמות

גמישות, סובלנות, איזון בין
נקודות מבט

יכולת ליצור ערך

פתרון בעיות, חדשנות,
יצירת תועלת אישית
וחברתית.

ההזדמנות:

כ 50% מהצעירים בישראל מגיעים לאקדמיה

יכולות
חשיבה
ומחקר

הון חברתי:
חשיפה
ורישות

הון אנושי:
מיומנויות
וכישורים

צבירות ידע
והרחבת
אופקים

מתעסוקה לתעסוקתיות

תעסוקתיות

קשת היכולות והכישורים המסייעת לאדם להתקבל למקום עבודה ולעבוד בו. מעבר לעצם השגת העבודה, מתייחסת גם לכושרו לשמור על מקום עבודתו, להתמיד ולהתקדם בו, או להתקבל למקום עבודה חדש.

* תסיר נימק, מסגולת תעסוקתיות ונידוד תעסוקה, האגף העברית, 2007

בר תעסוקה

פיתוח מערך כישורים ויכולות המאפשר לבוגרת להיות מועסקים בסוגי משרות ספציפיים.

תעסוקה

מציאת תעסוקה הולמת לאחר סיום הלימודים, תוך תקופת זמן קצרה

A low-angle shot of graduates in blue gowns celebrating, with their caps flying into the air against a bright blue sky. The graduates are looking up with expressions of joy and triumph.

הטמעת מיומנויות בקורסים אקדמיים:

- **חיבור ישיר למציאות המקצועית** – המיומנויות נלמדות בהקשר שבו הסטודנטים יידרשו להן בעתיד.
- **למידה משמעותית** – שילוב ידע וכישורים מעמיק את ההבנה של התוכן האקדמי עצמו.
- **תרגול מתמשך** – המיומנויות נבנות לאורך הסמסטר ולא באירוע חד־פעמי.
- **נורמליזציה** – הסטודנטים מבינים שהמיומנויות הן חלק מהמקצוע, לא תוספת חיצונית.
- **נגישות לכולם** – כל סטודנט פוגש את המיומנויות כחלק אינטגרלי מהלימודים, ולא רק מי שבחר להשתתף בסדנאות.

איך עושים זאת?

שיום

אימרו בקול: איזה כישור מתורגל עכשיו?

חברו: המשימה בכיתה ↔ המיומנות בשוק העבודה.

שאלו: איפה תפגשו את זה בעבודה שלכם?

נדגים שתי מיומנויות:

העברת מסר בכתב ובעל פה

**למידה עצמאית ולמידה לאורך
החיים**

מדוע המיומנות של העברת מסרים כל כך חשובה?

כי היא פוגשת אותנו בכל תחומי החיים:
הצגה עצמית ובניית מותג אישי.
הצגת רעיון או מוצר.
שיתופי פעולה, עבודת צוות.
נטוורקינג.
ניהול קשרי לקוחות.

העברת מסר בכתב ובע"פ

בהירות והבנה
התאמה לקהל ולמטרה
מבנה וארגון
דיוק ואמינות
שכנוע והעברת מסרים מורכבים
שימוש בשפה ובסגנון
ביקורת עצמית ועריכה

בעידן הבינה המלאכותית

העברת מסר בכתב ובע"פ

בהירות והבנה
התאמה לקהל ולמטרה
מבנה וארגון
דיוק ואמינות
שכנוע והעברת מסרים מורכבים
שימוש בשפה ובסגנון
ביקורת עצמית ועריכה

בעידן הבינה המלאכותית

בעידן הבינה המלאכותית חשוב
להדגיש לסטודנטים
**שהערך המוסף שלהם הוא לא הפקת
הטקסט הראשוני,
אלא היכולת לבקר, לשכתב, ולוודא
שהמסר מדויק, משכנע ומותאם
לקהל.**

העברת מסר בכתב ובע"פ

בהירות והבנה
התאמה לקהל ולמטרה
מבנה וארגון
דיוק ואמינות
שכנוע והעברת מסרים מורכבים
שימוש בשפה ובסגנון
ביקורת עצמית ועריכה

כתיבת טקסט בשילוב AI

המטרה: לפתח אצל הסטודנטים יכולת לנסח מסר כתוב ברור, ולא להפיק טקסט אוטומטי וגנרי על ידי הבינה המלאכותית.

ללמד את הסטודנט לזהות נקודות חולשה בטקסט, ולהבין כיצד הבינה המלאכותית יכולה לשמש להם יועץ ולא מחליף.

שלב 1: כתיבה עצמאית

הסטודנט נדרש לכתוב טקסט קצר (נייר עמדה, חיבור, מכתב לראש העיר, פסקה מסכמת על מאמר). ניתן לעשות את החלק הזה בכיתה.
המיקוד: לנסח רעיון מרכזי אחד ברור.

שלב 1: כתיבה עצמאית

הסטודנט נדרש לכתוב טקסט קצר (נייר עמדה, חיבור, מכתב לראש העיר, פסקה מסכמת על מאמר). ניתן לעשות את החלק הזה בכיתה.
המיקוד: לנסח רעיון מרכזי אחד ברור.

שלב 2: ביקורת עם AI

הסטודנט מזין את הטקסט לצ'ט ושואל שאלות כגון:
האם יש בטקסט הנחות מוסוות? אילו נקודות חסרות או לא ברורות? אילו התנגדויות עלולות לעלות מצד הקורא?
המיקוד: שימוש ב-AI לצורך חשיבה ביקורתית ודיוקים.

שלב 1: כתיבה עצמאית

הסטודנט נדרש לכתוב טקסט קצר (נייר עמדה, חיבור, מכתב לראש העיר, פסקה מסכמת על מאמר). ניתן לעשות את החלק הזה בכיתה. המיקוד: לנסח רעיון מרכזי אחד ברור.

שלב 2: ביקורת עם AI

הסטודנט מזין את הטקסט לצ'ט ושואל שאלות כגון:
האם יש בטקסט הנחות מוסוות? אילו נקודות חסרות או לא ברורות? אילו התנגדויות עלולות לעלות מצד הקורא?
המיקוד: שימוש ב-AI לצורך חשיבה ביקורתית ודיוקים.

שלב 3: דיאלוג עם AI

הסטודנט פותח שיחה: מגדיר את הקהל (למשל ראש עיר, קהל מקצועי, סטודנטים אחרים), את מטרת הטקסט, ואת הרקע. מבקש מהצ'ט לפעול כיועץ: לשאול שאלות מקדימות, להציע ניסוחים חלופיים, ולהדגיש נקודות לשיפור. המיקוד: הבנה איך התאמת הקונטקסט משנה את איכות התוצר.

שלב 1: כתיבה עצמאית

הסטודנט נדרש לכתוב טקסט קצר (נייר עמדה, חיבור, מכתב לראש העיר, פסקה מסכמת על מאמר). ניתן לעשות את החלק הזה בכיתה. המיקוד: לנסח רעיון מרכזי אחד ברור.

שלב 2: ביקורת עם AI

הסטודנט מזין את הטקסט לצ'ט ושואל שאלות כגון:
האם יש בטקסט הנחות מוסוות? אילו נקודות חסרות או לא ברורות? אילו התנגדויות עלולות לעלות מצד הקורא?
המיקוד: שימוש ב-AI לצורך חשיבה ביקורתית ודיוקים.

שלב 3: דיאלוג עם AI

הסטודנט פותח שיחה: מגדיר את הקהל (למשל ראש עיר, קהל מקצועי, סטודנטים אחרים), את מטרת הטקסט, ואת הרקע. מבקש מהצ'ט לפעול כיועץ: לשאול שאלות מקדימות, להציע ניסוחים חלופיים, ולהדגיש נקודות לשיפור. המיקוד: הבנה איך התאמת הקונטקסט משנה את איכות התוצר.

שלב 4: שילוב מקורות נוספים

הסטודנט מעלה חומרי רקע רלוונטים (מאמר, סיכום, אפילו צילום כתב יד) ומבקש מה-AI לשלבם בטקסט. המיקוד: למידה כיצד חומרים נוספים מעשירים ומחזקים את המסר.

שלב 1: כתיבה עצמאית

הסטודנט נדרש לכתוב טקסט קצר (נייר עמדה, חיבור, מכתב לראש העיר, פסקה מסכמת על מאמר). ניתן לעשות את החלק הזה בכיתה. המיקוד: לנסח רעיון מרכזי אחד ברור.

שלב 2: ביקורת עם AI

הסטודנט מזין את הטקסט לצ'ט ושואל שאלות כגון:
האם יש בטקסט הנחות מוסוות? אילו נקודות חסרות או לא ברורות? אילו התנגדויות עלולות לעלות מצד הקורא?
המיקוד: שימוש ב-AI לצורך חשיבה ביקורתית ודיוקים.

שלב 3: דיאלוג עם AI

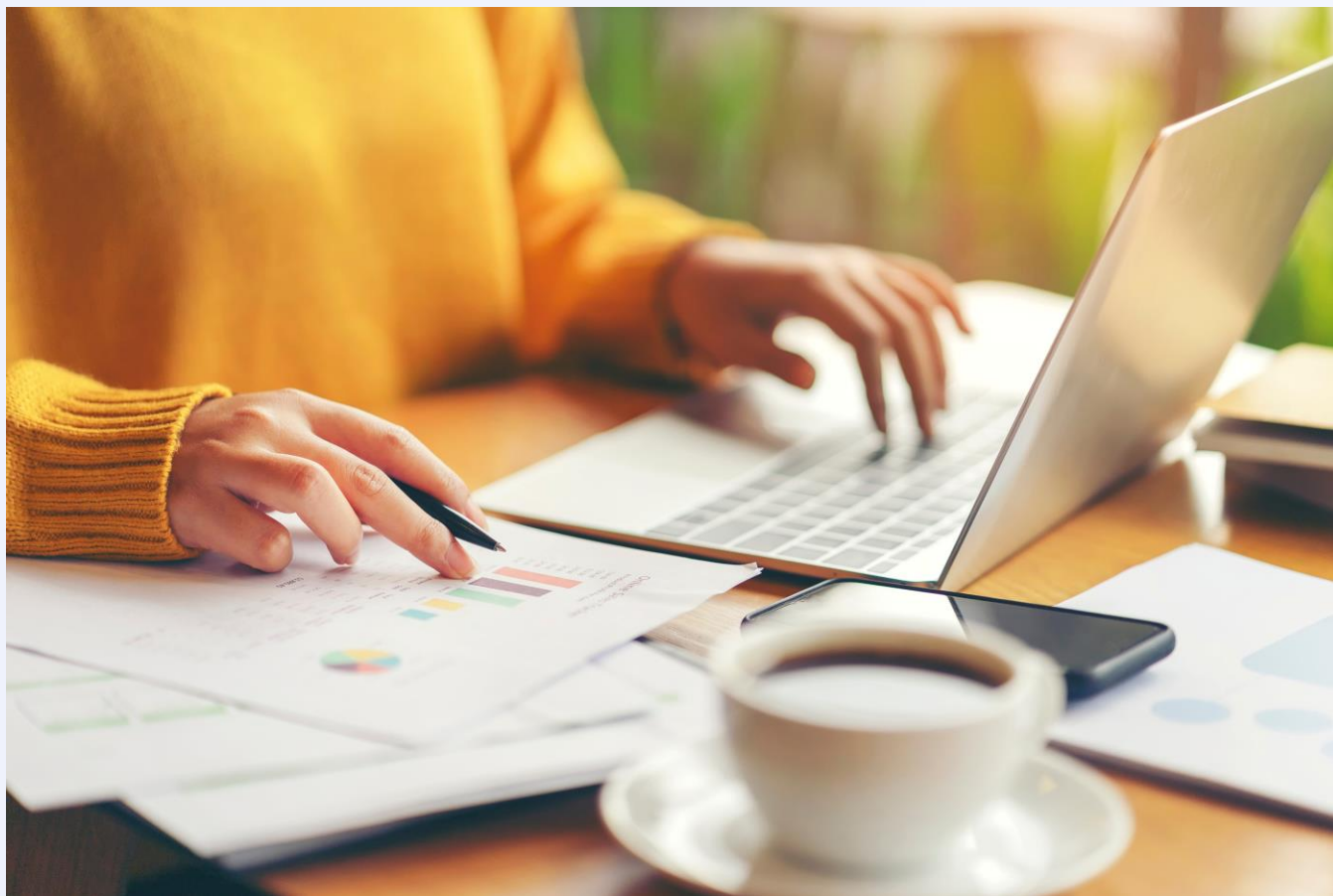
הסטודנט פותח שיחה: מגדיר את הקהל (למשל ראש עיר, קהל מקצועי, סטודנטים אחרים), את מטרת הטקסט, ואת הרקע. מבקש מהצ'ט לפעול כיועץ: לשאול שאלות מקדימות, להציע ניסוחים חלופיים, ולהדגיש נקודות לשיפור. המיקוד: הבנה איך התאמת הקונטקסט משנה את איכות התוצר.

שלב 4: שילוב מקורות נוספים

הסטודנט מעלה חומרי רקע רלוונטים (מאמר, סיכום, אפילו צילום כתב יד) ומבקש מה-AI לשלבם בטקסט. המיקוד: למידה כיצד חומרים נוספים מעשירים ומחזקים את המסר.

שלב 5: השוואה וסיכום

השוואה בין הטקסט הראשוני לבין התוצר הסופי לאחר שלבי העבודה עם הבינה המלאכותית. דיון כיתתי: מה תרמה הבינה המלאכותית ואיפה עדיין דרושה ביקורת אנושית?

תוצר להגשה:

**טקסט כתוב לצד
רפלקציה קצרה של
הסטודנט: מה למדתי
מהתהליך הזה על
היכולת שלי להעביר
מסר בכתב או על
תהליך הכתיבה?**

מתודות משולבות של כתיבה ודיבור + עבודה בזוגות או בקבוצות:

1.

:Peer feedback loop

הסטודנטים מגישים טקסט קצר (טיעון או סיכום).

בהמשך בן הזוג נותן עליו משוב כתוב ולאחר מכן צריך להסביר בעל פה, במפגש או הקלטה, מה הבינו מהטקסט.

יש כאן גם תרגול כתיבה, הבנה והצגה בעל פה וגם דיאלוג בין סטודנטים שלומדים מרחוק.

2.

הפיכת עבודה אקדמית / מאמר לטקסט פופולרי – הסטודנטים מתבקשים לקחת חלק ממאמר ולהפוך אותו לבלוג פוסט קצר או לסרטון הסבר (אותה מתודת עבודה עם ה AI).

למידה עצמאית

היכולת של הסטודנט לקחת אחריות על תהליך הלמידה שלו: להציב מטרות אישיות, לבחור מקורות מתאימים, לארגן את הזמן, להעריך את ההתקדמות, ולתקן את הדרך לפי הצורך. מיומנות זו כוללת סקרנות, ניהול עצמי, יכולת חיפוש והערכה של מקורות מידע, וכן רפלקציה מתמשכת על מה נלמד וכיצד. בעידן ה-AI הלמידה העצמאית מתרחבת גם ליכולת לשלב כלים דיגיטליים כחלק מהתהליך, לדעת לשאול את השאלות הנכונות, לסנן מידע ולזהות מה אמין ורלוונטי.

**מדוע למידה
עצמאית חיונית
עבור הבוגרים
שלנו?**

זיכרו לשיימים!

מה מפריע לנו ללמוד לבד?

• מאמץ

• חוסר בטחון

• בדידות

• דחיינות

**כולנו בורחים
מלמידה...**

החדשות הטובות:

- אנחנו יצורים סקרנים.
- אנחנו אוהבים לחשוב כשמשהו מעניין אותנו:
- כשהמאמץ לא גדול מדי.
- כשהחומר לא חדש לגמרי עבורנו.
- כשיש לנו חווית הצלחה (יוצרת מוטיבציה).
- כשאנחנו רואים את ההתקדמות שעשינו.
- כשאנחנו יכולים ליצור סביבה תומכת.
- כשאנחנו לומדים במנות קטנות.
- כשאנחנו מרשים לעצמנו לטעות.
- כשאנחנו מבינים ש"עדיין לא"...

מה אנחנו יכולים לעשות כדי להוציא לומדים עצמאיים יותר?

למידה עם בינה מלאכותית

- הבינה המלאכותית משמשת כיועץ: לבנית תכנית למידה, לבחינה עצמית של החומר הנלמד עצמאית, לרפלקציה על תהליך הלמידה, כמקור לחומרים ללמידה.

LLL – למידה לאורך החיים

- הציעו לסטודנטים להירשם למקורות מידע דינאמיים בעולם התוכן שלכם, אך מחוץ לגבולות הקורס (ניוזלטר, פודקסט, אתרים, קורסים מקוונים).
- צרו מרחב לשיתוף ידע שלמדו בעצמם – פורום מקוון, שיתוף בכיתה.

צרו הזדמנויות לתרגול למידה עצמית

- צרו עבור הסטודנטים רגעים של למידה עצמית תוך כדי השיעור ואז חיזרו למליאה.
- חזקו את שריר הלמידה העצמית **לאורך** כל הקורס – בכיתה ובבית.
- כיתה הפוכה – למידה עצמית לפני השיעור.
- ציינו את ההתקדמות, התהליך.
- בקשו שינהלו יומן למידה ויקבעו לעצמם יעדים בתחילת הקורס.